

Воронін О.Є., Антонов В.О.

УДК 330.322:334.716

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми: Дуже актуальною є проблема вибору для інвестування промислових підприємств, що мають найкращі перспективи розвитку і зможуть забезпечити високу ефективність вкладеного капіталу, та на якому рівні підтримка держави у інвестуванні підприємств в різних галузях.

Мета дослідження. Визначення чому сталась зниження інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, ділової активності на інвестиційному ринку України та дестабілізація національної економіки в умовах фінансово-економічної кризи є достатньо актуальними й пріоритетними завданнями для вирішення як на макро-, так і на мікрорівнях та при формуванні державної інвестиційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні і зарубіжні науковці в своїх наукових працях розглядають різні аспекти інвестиційної діяльності. Наприклад, Федоренко В.Г. в навчальному посібнику «Іноземне інвестування економіки України» висвітлив проблеми, пов'язані із залученням іноземних інвестицій в економіку України, та їх ефективним використанням (7). Навчальний курс Бланк І.А. «Фінансовий менеджмент» (1), підручник Поляка Г.Б. «Финансовый менеджмент» та книга Черкасової І.О. «Аналіз господарської діяльності» віддзеркалюють основні напрямки управління фінансами організаці, та приділяють особливу увагу фінансовим показникам, які використовуються в фінансовому менеджменті. Так, Глазунов В.І. стверджує, що оцінка інвестиційної привабливості повинна дати відповідь на питання куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор у процесі здійснення інвестицій. Русак Н.О. і Русак В.А. зводять визначення інвестиційної привабливості об'єкта в основному до евристичних методів пов'язаних з ранжуванням досліджуваних об'єктів на підставі оцінки спеціалістів (експертів)(5). Проте в науковій праці Коробкова Д.В. «Інвестиційна привабливість підприємств енергетичної галузі» (4) такий

промисловості. Дж.М. Кейнс, коментуючи фундаментальну працю Є. Хекшера на латинській «Меркантилізм», справедливо зазначав, що «слабость побуждения инвестировать, есть ключ к решению экономических проблем» (3, с. 485–493).

Основні результати досліджень. Інвестиційна привабливість – це відносне поняття, що відображає думку певної групи інвесторів відносно співвідношення рівня ризику, рівня прибутковості і вартості фінансових ресурсів в тій або іншій державі, регіоні або галузі. З іншої сторони – це сукупність деяких об'єктивних ознак, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, яка обумовлює потенційний платіжний попит на інвестиції.

На сучасному етапі розвитку економіки питання вибору напрямів і обсягів інвестицій є досить актуальним. Інвестиційна привабливість є однією з ключових характеристик, яка обумовлює залучення підприємством інвестицій. Перед економічною наукою постає проблема пошуку критеріїв вибору найвигідніших інвестиційних проектів, вирішальним критерієм якого є одержання максимального прибутку. Найважливіше місце у ході аналізу привабливості підприємств та галузей для інвестування займають оцінка стану фінансово-господарської діяльності економічних об'єктів, оцінка фінансових ризиків та вірогідності банкрутства. Результати оцінки можуть і повинні використовуватися для визначення виробничої і фінансової стратегії, що дозволить в максимально короткі строки поліпшити фінансово-господарський стан та претендувати на здобуття потрібних для подальшого розвитку фінансових коштів.

За останні роки інвестиційний ринок України характеризується динамічним розвитком, високим попитом на інвестиційні ресурси та достатньо високим рівнем зацікавленості іноземних інвесторів, а отже й інвестиційною привабливістю, свідченням цього є статистичні дані щодо прямих іноземних інвестицій в Україну.

Фінансово-господарська діяльність будь-якого підприємства є неможливою без вкладення коштів, які можуть мати власний та залучений характер, тобто без залучення власних та залучених інвестиційних ресурсів. Причому питання залучення інвестиційних ресурсів є важливим на будь-якому етапі функціонування підприємства: починаючи із етапу створення та закінчуючи його ліквідацією. Підприємство, яке використовує залучені інвестиційні ресурси, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку і можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, проте в більшій мірі утворює фінансовий ризик і загрозу банкрутства, які зростають при зростанні питомої ваги залучених засобів в загальній сумі капіталу, що використовується.

Для отримання залучених інвестиційних ресурсів підприємство повинно відповідати ряду характеристик, тобто бути інвестиційно привабливим.

Інвестиційна привабливість це не тільки фінансово-економічний показник, а модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального правового) і внутрішнього позиціонування об'єкта у зовнішньому середовищі, оцінка його фінансово технічного потенціалу, що дає змогу варіювати кінцевий результат(6. 160с).

Одним із пріоритетних напрямів державної інвестиційної політики України є підвищення інвестиційної привабливості підприємств, галузей та регіонів, а також проведення системних і комплексних заходів щодо стимулювання й залучення іноземного та вітчизняного капіталів. Проте, в умовах сьогодення інвестиційна привабливість регіонів, галузей та підприємств значно знизилась, причинно-наслідковим зв'язком даного процесу є вплив факторів фінансово-економічної кризи. Інвестиційна привабливість вітчизняних підприємств безпосередньо впливає на формування рівня розвитку галузі та регіону, що в свою чергу визначає темпи функціонування вітчизня

ресурсів.

З метою виявлення перспектив доступності фінансових ресурсів для досягнення інвестиційних цілей здійснюється визначення інвестиційної привабливості окремого напрямку чи сфери діяльності, що враховує комплекс чинників, які формують зовнішні умови для реалізації інвестиційного проекту. В умовах фінансово-економічної кризи визначення інвестиційної привабливості підприємств є достатньо не простим завданням, оскільки на даний процес впливають змінні зовнішні фактори впливу, нестабільність економіки та високий ступінь ризикованості і непередбачуваності подій.

Інвестиційна привабливість підприємства – це інтегральна характеристика підприємств з позиції перспектив розвитку, обсягу і можливостей збуту продукції, ефективності використання активів і їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості.

Оскільки, при оцінюванні інвестиційної привабливості інвестор визначає доцільність майбутнього капіталовкладення, необхідно особливу увагу звернути на раніше реалізовані інвестиційні проекти на даному підприємстві. Саме тому, наведені фактори оцінювання інвестиційної привабливості підприємств слід також доповнити аналізом раніше реалізованих інвестиційних проектів, тобто на скільки ефективно та в повному обсязі були використані інвестиційні ресурси, досягнуті показники окупності та прибутковості проектів тощо.

Оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства, з одного боку, - це основа для розроблення його інвестиційної політики, а з іншого, - можливість виявити недоліки у діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та поліпшити можливості залучення інвестиційних ресурсів. А це, у свою чергу, дає можливість інвесторам визначитися у своєму рішенні про інвестування у дане підприємство.

Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його виробничої, комерційної, фінансової, управлінської діяльності та особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій в нього. Перемогу отримує інвестиційно-привабливіший об'єкт вкладення інвестицій. Отже, першочерговим завданням, виконання якого зумовлює успіх у цій конкурентній боротьбі, є максимальне підвищення інвестиційної привабливості.

Першим кроком вирішення даного завдання буде визначення існуючого рівня інвестиційної привабливості того чи іншого об'єкта. Тобто є необхідність кваліфікованої оцінки багаторівневої інвестиційної привабливості: міжнародної, внутрішньодержавної – секторної, міжгалузевої внутрішньогалузевої, конкретного підприємства, проекту.

Основними цілями оцінки інвестиційної привабливості є:

- визначення поточного стану підприємства та перспектив його розвитку;
- розробка заходів підвищення інвестиційної привабливості;
- залучення інвестицій у відповідних до інвестиційної привабливості обсягах та отримання комплексного позитивного ефекту від освоєння залученого капіталу.

Заключним етапом вивчення інвестиційного ринку є аналіз і оцінка інвестиційної привабливості окремих компаній і фірм, розглянутих як потенційні об'єкти інвестування. Така оцінка проводиться інвестором при визначенні доцільності здійснення капітальних вкладень у розширення й технічне переозброєння діючих підприємств; виборі для придбання альтернативних об'єктів приватизації; покупці акцій окремих компаній. Але й кожен господарюючий суб'єкт повинен виявити свої можливості для залучення зовнішніх інвестицій. Тому оцінка інвестиційної привабливості аналізується у зовнішньому і внутрішньому фінансовому аналізі (7, с. 272).

Динаміка залучення інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності значно зменшилась на початку 2009 року (вплив факторів фінансово-економічної кризи, зростання відсоткових ставок за наданими кредитами, дестабілізація банківської системи України, не послідовна монетарна політика НБУ та ін.). Підвищення інвестиційної привабливості та максимального залучення інвестицій в основний капітал слід очікувати протягом 2011-2012 рр. у зв'язку із проведенням в Україні Євро-2012, а отже, можна вважати, що, зокрема, сфери діяльності готельного та ресторанного бізнесу стануть у більшій мірі інвестиційно привабливими й розвинутими.

Таким чином, підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, акумулювання інвестиційних ресурсів та активізування інвестиційного ринку є одними із пріоритетних шляхів виходу та подолання фінансово-економічної кризи в Україні.

Висновки. Інвестиційна привабливість підприємства - це інтегральна характеристика окремих підприємств як об'єктів майбутнього інвестування з позицій перспективності розвитку, обсягів і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів, їх ліквідності, стану платежеспроможності та фінансової стійкості. Для оцінки інвестиційної привабливості можуть бути використані особисті фінансові коефіцієнти. Зазвичай їх склад визначається виходячи з цілей і глибини аналізу фінансового стану.

На латиниці, підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств є одним із найважливіших пріоритетів державної інвестиційної політики України, що в свою чергу впливатиме на рівень розвитку інвестиційного ринку загалом та галузей економіки зокрема. Виважена та послідовна монетарна політика НБУ, стабілізація валютного ринку, системна та комплексна інвестиційна державна політика сприятимуть стабілізації інвестиційного ринку України, мобілізації та диференціації інвестиційних ресурсів в умовах фінансово-економічної кризи.

Таким чином, підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, акумулювання інвестиційних ресурсів та активізування інвестиційного ринку є одними із пріоритетних шляхів виходу та подолання фінансово-

В Україні ж дотепер не створено обґрунтованої системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств. Як наслідок цього, в інвестиційній діяльності країни утворилося замкнуте коло, коли недоінвестування народного господарства посилює спад виробництва, що, в свою чергу, спричиняє зниження інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання та держави. Вивести Україну з цієї ситуації може лише науково обґрунтована інвестиційна політика держави.

Отже, потребують подальшого удосконалення системи оцінки доцільності вкладення коштів у певне підприємство.

Джерела та література:

1. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс / І. А. Бланк. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2007. – 656 с.
2. Бандурін О. В. Інвестиційна стратегія корпорації на регіональному рівні / О. В. Бандурін. – К. : Наука і економіка, 1998. – 132 с.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс // Избранные произведения. – М. : Экономика, 1993. – С. 485-493.
4. Коробков Д. В. Інвестиційна привабливість підприємств енергетичної галузі : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.02.02 / Д. В. Коробков. – Харків, 2008. – 23 с.
5. Русак Н. О. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посіб. / Н. О. Русак, В. А. Русак. – К. : Кондор, 2008. – 340 с.
6. Татаренко Н. О. Теорії інвестицій / Н. О. Татаренко, А. М. Поручник. – К. : КНЕУ, 2000. – 160 с.
7. Федоренко В. Г. Іноземне інвестування економіки України : навч. посіб. / В. Г. Федоренко. – К. : МАУП, 2009. – 272 с.

Григорьев И.С.

УДК 339

НАПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОГО СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ СО СТРАНАМИ ЕС В ПОСТКРИЗИСНЫЙ ПЕРИОД

Мировой финансовый кризис 2008-2009 гг. стал толчком к переосмыслению экономической мысли, трансформации всех экономических механизмов как в развитых странах (США, страны ЕС, Япония), так и странах, которые развиваются. Посткризисный период может стать для Украины началом нового этапа экономического развития - интенсивного экономического роста, базой для которого должны стать инновационно-инвестиционная и социально ориентированная модели, учитывая опыт стран ЕС.

Согласно рекомендациям Мирового банка относительно выхода отечественной экономики из кризиса и обеспечения ее дальнейшего постоянного роста, среди первоочередных приоритетов развития экономики страны должны стать стимулирование частных инвестиций и реструктуризация финансового сектора.

В 2009 г. сравнительно с 2008 г. объем инвестиций в основной капитал уменьшился на 41,5%, что является наихудшим показателем с 1990 г. [4]. Так, объем прямых инвестиций в экономику Украины из стран Евросоюза в 2010 году составил 31,4 млрд долл., что составляет 78,3% общего объема инвестиций в Украину в 2009 году [4].

Главными странами-инвесторами, на которые приходится более 77% общего объема инвестиций из ЕС, является Кипр - 8 млрд 593,2 млн долл. (27,4% общего объема инвестиций из стран ЕС), Германия - 6 млрд 613,0 млн долл. (21,1%), Нидерланды - 4 млрд 2 млн долл. (12,8%) и Австрия - 2 млрд 604,1 млн долл. (8,3%) [4].

Значительные объемы прямых инвестиций из стран Евросоюза сосредоточены на предприятиях промышленности - 22,6% (производство пищевых продуктов, напитков, табачных изделий, металлургическое производство), 22,1% иностранных инвестиций было направлено в финансовые учреждения. На организации, которые осуществляют операции с недвижимым имуществом, аренду, инжиниринг и предоставление услуг предпринимателям пришлось 9,2% инвестиций. На предприятия торговли - 8,6% [4]. Таким образом, мы можем отметить снижение доли инвестиций в ВВП до 5-6% в посткризисный период. Однако из всех стран европейского региона именно у Украины есть потенциал увеличить ПИИ и их долю в ВВП.

По решению Правительства страны, модернизацию экономики Украины планируется проводить по трем направлениями:

- первое направление - развитие деловой инфраструктуры на востоке Украины, которая включает модернизацию аэропортов и строительство новых взлетно-посадочных полос с высокой пропускной способностью, а также строительство конгрессовых центров мирового уровня;

- второе направление - развитие сельского хозяйства в Центральной Украине, при создании стимулов экономического характера объемы выращивания зерновых должны увеличиться вдвое (до 100 млн т в год);

- третье направление - развитие туристической инфраструктуры в Западной Украине и Крыму [2].

Международные экономические организации и рейтинговые агентства оценивают Украину как инвестиционно привлекательную страну, но с высоким риском. В начале 2010 г. был обнародован современный рейтинг European Cities & Regions of the Future